

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Balás Ákos ügyvéd által képviselt felperesnek a jogtanácsos által képviselt alperes ellen nem vagyoni kártérítés megfizetése iránt a Szekszárdi Munkaügyi Bíróságon 1.M.363/2009. szám alatt megindított és a Tolna Megyei Bíróság mint másodfokú bíróság 10.Mf.20.079/2009/6. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen az alperes részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Tolna Megyei Bíróság 10.Mf.20.079/2009/6. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg a felperesnek 15.000 (tizenötezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A felülvizsgálati eljárás illetékét az állam viseli.

I n d o k o l á s

A felperes a kártérítési igényét elutasító alperesi döntést követően keresetet terjesztett elő, amelyben 1.500.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérte kötelezni az alperest, szolgálati beosztásának teljesítésével összefüggő egészségkárosodása, majd a hivatásos szolgálatra alkalmatlansága és emiatt életvitelének elnehezülése miatt.

A Legfelsőbb Bíróság Mfv.II.10.047/2008/4. számú végzésében elrendelt új eljárás során a Szekszárdi Munkaügyi Bíróság az 1.M.363/2009/14. számú ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek nem vagyoni kár címén 1.500.000 forintot és 50.000 forint perköltséget.

A megállapított tényállás szerint a felperes 1990. decemberében létesített az alperessel hivatásos szolgálati jogviszonyt, amelynek

során 1996-tól a N. B. Osztály állományában P.-n elszámoló beosztásban teljesített szolgálatot. 2005. augusztusában jelentkeztek először az egészségügyi problémái, szolgálat közben a lába zsibbadni kezdett, majd a fájdalmak fokozatosan kiterjedtek a derék, a hát és a láb egyéb részeire. Betegállományba került, majd a fegyveres szervek elsőfokú Felülvizsgáló Orvosi Bizottság (elsőfokú FÜV) a 2006. február 7-én meghozott határozatában hivatásos szolgálatra alkalmatlannak minősítette, mivel az Országos Orvosszakértői Intézet I. fokú Orvosi Bizottsága 50 százalékos munkaképesség-csökkenését állapította meg. Ezt követően a T. Megyei Rendőr-főkapitány ... számú parancsával beosztásának ellátására egészségügyi okból alkalmatlansága miatt felmentéssel megszüntette. A felperes megfelelő szolgálati idővel rendelkezett, ezért szolgálati nyugdíjat állapítottak meg részére.

A munkaügyi bíróság a széles körben lefolytatott bizonyítási eljárás adatai alapján tényként állapította meg, hogy a felperes a N. B. Osztály állományában szolgálat teljesítése során fizikai megterhelésnek volt kitéve (kiképzés, konditermes foglalkoztatás, önvédelemmel kapcsolatos gyakorlatok elvégzése, harctechnikák gyakorlása, fizikai felmérő, konkrét bevetéseken való részvétel stb.), amely mintegy tíz éven át tartott. Annak eldöntése érdekében, hogy a szolgálatteljesítése és a károsodás között kimutatható-e okozati összefüggés, a munkaügyi bíróság igazságügyi orvosszakértői vizsgálatot rendelt el. A szakértői vélemény és a per adatainak összevetéséből arra a következtetésre jutott, hogy a felperesnél kialakult porckorongsérv megbetegedés nem hirtelen behatás eredménye, hanem hosszabb idő alatt jött létre. Az igazságügyi orvosszakértői vélemény szerint ugyanis a felperesnél 2000. év augusztusában bekövetkezett III. és IV. porckorong körkörös, úgynevezett „előesése”, majd a V. ágyéki porckorong sérvesedése kialakulhatott nehéz terhek emelése, fizikai terhelés, különösen az egyenlőtlen terhelés hatására, így a felperes fizikai terhelése alkalmas volt arra, hogy relatíve fiatalon, 35 éves korában már kialakuljon nála az ilyen elváltozás. Mindezek alapján a munkaügyi bíróság a felperes szolgálati viszonya és egészségkárosodása között az okozati összefüggést megállapította, és alkalmazhatónak találta a fegyveres szervek kártérítési felelősségére vonatkozó szabályokat (Hszt. 162. §, 165. §).

Az igazságügyi orvosszakértői vélemény szerint a felperest betegsége a nehéz vagy közepesen nehéz, hosszas állással, járással, emeléssel, hajladozással járó fizikai munkavégzésre alkalmatlanná teszi, és ugyanez a mindennapi életvitelében is korlátozottságot jelent. A bizonyítás adatai alátámasztották, hogy a felperes a korábbi sportolói, testi kondicionáló tevékenységét nem tudja folytatni, betegsége a társas kapcsolataiban is gátolja, szórakozási lehetőségeit behatárolja, otthoni tevékenységében akadályozza. Mindezt egybevetve azzal, hogy a felperes szolgálati

nyugdíja révén nem ellátatlan, az elsőfokú bíróság az 1.500.000 forint nem vagyoni kártérítést talált a felperest ért egészségügyi hátrányok orvoslására alkalmas kompenzációnak.

Az alperes fellebbezése folytán eljáró Tolna Megyei Bíróság 10.Mf.20.079/2009/6. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése és a Pp. 254. § (3) bekezdésében foglaltak alkalmazásával annak helyes indokai alapján helybenhagyta.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, a munkaügyi bíróság ítéletének megváltoztatását és „idő előttiség” címén a felperes keresetét elutasító határozat meghozatalát kérte.

Jogsabálysértésként a Pp. 130. § (1) bekezdés f) pontjának, a Pp. 157. §-ának, a Pp. 206. §-ának, a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (Hszt.) 163. §-ának, a fegyveres szervek hivatásos, közalkalmazotti és köztisztviselői állományának munkaköri, egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasságáról, a szolgálat-, illetve keresőképtelenség megállapításáról, valamint a belügyi egészségügyi szolgálat igénybevételéről szóló 21/2000. (VIII.23.) BM-IM-TNM együttes rendelet (R.) 19. §-ának, 28-29. §-ának, valamint a 33. §-ának megsértését sorolta fel.

Érvelésének lényege szerint kártérítési felelőssége azért nem állapítható meg, mert a felperes a perben egészségromlásának a hivatásos szolgálati viszonnal való okozati összefüggését nem bizonyította.

Ennek alátámasztásaként eljárásjogi szempontból arra hivatkozott, hogy a FÜV Bizottság a munkaképesség-csökkenés mértéke tekintetében döntését az Országos Orvosszakértői Intézet által kiadott szakhatósági vélemény alapján állapítja meg. A Legfelsőbb Bíróságnak a BH 2002.293. eseti döntésében adott iránymutatása szerint az igazságügyi orvosszakértői vélemény sikerrel csak akkor támadható, ha az orvosi bizottság az egészségromlással kapcsolatban valamilyen körülményt nem vizsgált vagy figyelmen kívül hagyott.

Felperes az elsőfokú FÜV Bizottság határozatát nem fellebbezte meg, aszerint pedig a felperes munkaképesség-csökkenése nem baleset és nem foglalkozási megbetegedés következménye. Az elsőfokú FÜV Bizottság döntésének felülvizsgálatára kizárólag a másodfokú FÜV Bizottság jogosult, a felperes azonban ezt a jogorvoslati utat nem vette igénybe, ezért a kártérítési követelése időelőtti, mivel külső szerv az elsőfokú FÜV Bizottság döntését nem vizsgálhatja felül. De ettől függetlenül is az ítélet alapjául szolgáló orvosszakértői vélemény nem alkalmas a porckorongsérv és a

szolgálati jogviszony közötti okozati összefüggés bizonyítására, mivel a per adatai szerint a felperes a N. B. Osztály állományában való szolgálatteljesítése előtt is jelentős fizikai megterheléssel járó életmódot folytatott, hiszen versenyszerűen karatézott, és a H. Vállalatnál, mint csontozó fizikai munkakörben dolgozott. A felperes a szolgálat teljesítése mellett szabadidejében nagy erő kifejtéssel járó versenyszerű, rendszeresen ismétlődő sporttevékenységet végzett, vagyis egészségkárosodásának kialakulásában a saját életmódja is szerepet játszott. Mindezt az eljárás bíróságok nem vették figyelembe, és a bizonyítékok téves mérlegelése alapján hozták meg döntésüket.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte, mivel az abban foglaltakkal ellentétben az Országos Orvosszakértői Bizottság az egészségtorzulás és a szolgálat teljesítése közötti okozati összefüggés tárgyában nem nyilatkozott, amelyet az igazságügyi orvosi szakvélemény ugyanakkor alátámasztott.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdésében foglaltak alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Hszt. 162. § (1) bekezdése szerint a fegyveres szerv - az e fejezetben foglaltak figyelembevételével - vétkességére tekintet nélkül teljes mértékben felel azért a kárért, amely a hivatásos állomány tagjának a szolgálati viszonyával összefüggésben keletkezett.

A fegyveres szerv kártérítési felelőssége az esetek többségében a hivatásos állomány tagjának egészségével kapcsolatban bekövetkezett károkozással összefüggésben merül fel. A Hszt. 164. § (1) bekezdése erre vonatkozóan akként rendelkezik, hogy a fegyveres szerv vétkességére tekintet nélkül felel a kárért, ha az olyan betegség következménye, amely a szolgálat teljesítésével összefüggésben keletkezett, vagy a szolgálat sajátosságaival összefüggésben jelentősen súlyosbodott.

A perbeli esetben a felperes az alperessel szemben szolgálat teljesítésével összefüggésben keletkezett betegség miatt kártérítési igényt érvényesített, amely igény tárgyában a belügyminiszter irányítása alatt álló fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak kártérítési felelősségéről szóló 23/1997. (III.19.) BM rendelet 32. és 33. §-a alapján az alperes gazdasági és igazgatási főigazgatója határozatot hozott. A határozat ellen a felperes a rendelet 42. § (1) bekezdésében foglaltak szerint 30 napon belül keresetet nyújthatott be a bírósághoz (Mfv.II.10.047/2008/4. számú határozat). Erre

figyelemmel az alperesnek az az érvelése, miszerint a felperes igénye időelőtti, nem áll helyt, ugyanis nincs olyan szabály, amely az alperessel szembeni kártérítési igény érvényesítését a másodfokú FÜV határozat meghozatalához kötné. Ilyet maga az alperes sem kívánt meg, mivel a felperes kártérítési igényét érdemben elbírálta.

Ezt meghaladóan az alperes a jogerős ítéletet a bírói mérlegelés körében támadta, részben kifogásolva a bíróság által igénybe vett bizonyítási eszközt, részben pedig a bizonyítékok nem megfelelő mérlegelése miatt.

A polgári perben a szabad bizonyítás elve érvényesül, a Pp. 166. § (1) bekezdése nem sorolja fel kimerítően az igénybe vehető bizonyítási eszközöket.

A Pp. 177. § (1) bekezdése szerint, ha a perben jelentős tény vagy egyéb körülmény megállapításához vagy megítéléséhez olyan különleges szakértelem szükséges, amellyel a bíróság nem rendelkezik, a bíróság szakértőt rendel ki. Annak eldöntése, hogy a felperesnek az alperes által sem vitatott megbetegedése okozati összefüggésben volt-e a szolgálat teljesítésével, szakértői kérdés, ezért az elsőfokú bíróság nem sértett jogszabályt, amikor ennek eldöntése érdekében a felperes bizonyítási indítványára igazságügyi orvosszakértői szakvéleményt szerzett be. Az alperes által felhívott legfelsőbb bírósági döntés a tényállás eltérősege miatt a jelen perben nem alkalmazható, megjegyzendő azonban, hogy abban a Legfelsőbb Bíróság csupán iránymutatást ad az igazságügyi orvosszakértői vélemény beszerzése során bizonyítandó tényekre.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a rendelkezésre álló iratok alapján dönt (Pp. 275. § (1) bekezdés), a bizonyítékok felülmérlegelésének és újraértékelésének nincs helye. A Pp. 206. § (1) bekezdésébe ütköző, az ügy érdemére kiható eljárási jogszabálysértést csak a bizonyítékokból levont kirívóan okszerűtlen következtetés vagy iratellenes megállapítás valósít meg, ilyet azonban a felülvizsgálati kérelemben foglaltak alapján a Legfelsőbb Bíróság nem tárt fel.

Az alperes sem vitatta, hogy 1996-ban a felperest egészségi és fizikai állapota alkalmassá tette a felszámoló beosztásban való szolgálatra, és gerincpanaszai a közel tíz éves szolgálat után jelentkeztek. Az igazságügyi orvosszakértői vélemény kiemelte az egyenlőtlen terhelés káros hatását, ezért az alperes eredménytelenül hivatkozott arra, hogy a felperes a nehéz fizikai megterhelésnek nem folyamatosan, hanem esetenként és az úgynevezett „rendőri héten” volt kitéve. Ugyanakkor nem vitatta, hogy az edzettségi szint fenntartására a szolgálat teljesítésének érdekében szükség volt, ezért nem követett el jogszabálysértést a munkaügyi

bíróság, amikor a bizonyítékok értékelése körében a felperesnek az edzettségi szint fenntartására érdekében tanúsított szolgálaton kívüli magatartását is figyelembe vette. Az igazságügyi orvosszakértői vélemény a felperes 35 éves korára kialakult 50 százalékos munkaképesség-csökkenést eredményező egészségkárosodásának a szolgálati kötelmeivel való okozati összefüggését nem zárt aki, ezért az eljáró bíróságok a következetesen folytatott bírói gyakorlatnak megfelelően állapították meg a fegyveres szerv kártérítési felelősségét (EBH.897., EBH.1801.). Az alperes a perben a Hszt. 162. § (2) bekezdésbe foglalt kimentési okokra nem hivatkozott, ilyet a per adatai sem támasztottak alá.

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között bírálta felül (Pp. 275. § (2) bekezdés), ezért a megítélt nem vagyoni kár összegszerűségét nem vizsgálta, és a fenti indokolás alapján a jogerős ítéletet jogszabálysértés hiányában a Pp. 275. § (3) bekezdésében foglaltak alkalmazásával hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálati eljárási költség viseléséről a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján rendelkezett.

Az illetékről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdés c) pontjában foglaltak alapján a felülvizsgálati eljárás illetékét az állam viseli (6/1986.(VI.26.) IM rendelet 14. §).

Budapest, 2011. január 26.

Dr. Tálné dr. Molnár Erika a tanács elnöke, Dr. Földényi Gyuláné s.k. előadó bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

bírósági tisztviselő